

2. Д. Шмигаль підтримав підписання меморандуму про розбудову фондового ринку. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/denis-shmigal-pidtrimav-pidpisannya-memorandumu-pro-rozbudovu-fondovogo-rinku?fbclid=IwAR1hiBnUCQY1a5p-kdn9Zh5LtNmL-ISvQdUKMNYDt_QdTEd8g6C7XXta2a

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» №738 від 19.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#Text>

4. Презентація проекту УМФЦ. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2021/01/uifc-concept-for-cmu-jan20.pdf>

5. Проект Закону України «Про Національну комісію з цінних паперів та бірж» №4684 від 01.02.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70965

Климова А.

*«Фінанси, банківська справа та страхування», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

Славкова А.

*к.е.н., доцент кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»*

ПОДАТОК НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: АНТИКРИЗОВІ ЗАХОДИ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Пандемія коронавірусу, що оповила весь світ, заклала фундамент цілій низці різнопланових загроз для розвитку вітчизняної економіки в цілому та отримання необхідного обсягу надходжень з податку на доходи фізичних осіб до бюджетів зокрема. Об'єктивна оцінка таких загроз – нелегке завдання, що спричинено їх новизною, неординарністю та необхідністю адаптувати власну діяльність до нових реалій.

Ступінь оподаткування доходів фізичних осіб безпосередньо позначається на реальних особистих доходах численної частини населення України, особливо тих осіб, які одержують основні доходи у вигляді заробітної плати. Бажано пам'ятати: податок на доходи фізичних осіб окрім фіскальної функції (виступає вагомим елементом доходів державного й місцевих бюджетів), виконує в тому числі й регулюючу функцію (перерозподіляє доходи посеред різних прошарків населення).

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – це податок, базою оподаткування якого фігурує загальний оподатковуваний дохід [1]. Коли фізична особа не отримує дохід, відсутня й сплата цього податку. Внаслідок чого ПДФО доволі стрімко реагує на зменшення зайнятості й заробітних плат, на спад в економіці, заподіяний пандемією COVID-19 та карантинном, на протидію податкам, які стягуються у фіксованому розмірі і не залежать від величини отриманого доходу.

Третього квітня минулого року у Верховній Раді було зареєстровано законопроект №3302, відповідно до якого пропонувалося тимчасово, в період карантину, з ціллю запобігання поширення коронавірусу не оподатковувати дохід у вигляді зарплати, нарахований (виплачений) платнику податку згідно з умовами трудового договору (контракту), у розмірі чотирьох тисяч гривень, якщо зарплата за місяць не більша за сім тисяч гривень (принцип «4-7») [2]. За таких умов працівник мав би отримати кошти, що відшкодують йому під час карантину витрати на придбання маски, засобу дезінфекції, рукавичок тощо.

Проте зазначений законопроект містить істотні недоліки: по-перше, пільга пропонується кожному платнику податків в кожній галузі, через що не є обґрунтованою, адже не в усіх галузях спостерігається спад, зменшення зарплат; по-друге, запропонована додаткова пільга може спонукати підприємства здійснювати перехід у тінь з метою її отримання.

Розробники законопроекту радять вводити цю пільгу як сталу практику неоподаткованого мінімуму найманих працівників. Зважаючи, що ПДФО – значний компонент надходжень місцевих бюджетів, слід розробити відповідні осередки компенсації втрат у місцевих бюджетах від недонадходження податку, бо зазначені втрати будуть занадто значними. У зв'язку з тим, що деякі працівники отримують частину своєї заробітної плати в конвертах, пільга несправедлива відносно решти працівників, що отримують аналогічну фактичну зарплату, але зафіксовану в офіційних документах у повному розмірі. Отже, пропозиції в розглянутому законопроекті на даний момент недостатньо аргументовані.

Також у минулому році, згідно з запровадженими карантинними заходами, термін подачі декларації за 2019 рік було подовжено до першого липня 2020 року. Натомість сплатити розрахований у декларації податок потрібно було до першого жовтня 2020 року [3]. При звичайних умовах річна податкова декларація в Україні подається до податкових органів до 1 числа п'ятого місяця наступного за звітним року (відповідно за 2019 рік її треба було б подавати до першого травня 2020), а сплачується відповідне податкове зобов'язання до першого серпня. Поза тим у 2020 році були запроваджені зміни відносно податкової знижки для витрат на медичні товари.

Проблема зазначених змін у законодавстві полягає в тому, що зумовлена пандемією коронавірусу та карантинном економічна криза по-різному позначається на господарській діяльності. Слід констатувати, що деякі галузі господарської діяльності не зупинені на період карантинних заходів, а якісь навіть отримують додаткові замовлення за умови карантинних обмежень (послуги доставки товарів, аптеки). Тому продовження строків подання декларацій з приводу майнового стану та доходів, відстрочення терміну для сплати ПДФО повинні бути обґрунтованими, враховуючи фактичну ситуацію кожного з платників податків.

При формуванні пропозицій стосовно пільг з ПДФО в період кризи варто застосовувати диференційований підхід: диференціювати суб'єктів господарювання за сферами, що найбільше потерпіли від карантинних заборон, та за тими, що менше постраждали чи взагалі не зазнали ніяких збитків. До того ж розробляючи пільги з ПДФО, доречно розділяти платників податку за типами: податкові агенти, фізичні особи й самозайняті особи, що сплачують даний податок. Крім того, доцільно застосовувати класифікацію господарюючих суб'єктів відносно обсягів господарської діяльності (мікропідприємство, велике, середнє або мале підприємство).

Наведений підхід дає можливість враховувати реальне становище у кожному із сегментів платників аналізованого податку й наділяти пільгами саме тих платників, які безперечно їх потребують. На сьогодні такий підхід до платників податку на доходи фізичних осіб в Україні не використовується.

Однак слід наголосити, що диференційований підхід щодо оподаткування потребує відповідного детального аналізу даних, змін у вітчизняному законодавстві,

ускладнюючи таким чином процес адміністрування податків та формуючи при цьому складну задачу для країни в короткостроковому періоді.

Необхідно відмітити потребу в забезпеченні швидкого надання допомоги на випадок безробіття працівникам, звільнених внаслідок карантинних обмежень, маючи на меті підтримку сукупного попиту й обсягів доходів населення в Україні. Перспективним напрямком нарощування податкових надходжень в бюджетах нашої держави є організація нових робочих місць з ціллю зростання кількості працюючих осіб.

Література:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 10.03.2021).
2. Принцип «4-7» в оподаткуванні ПДФО зарплат під час карантину: новий законопроект. Дебет-Кредит : веб-сайт. URL: <http://news.dtkr.ua/taxation/pdf/61730> (дата звернення: 10.03.2021).
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 17.03.2020 р. № 533-IX (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-20> (дата звернення: 10.03.2021).

Корнєва А.

PhD-студентка кафедри фінансів

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Котіна Г.М.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРГОВОЇ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Економічна криза, спричинена пандемією коронавірусу, обумовила нові виклики щодо забезпечення боргової стійкості держави і економічного розвитку в посткризовому періоді. Боргова стійкість характеризується як «здатність держави виконати свої зобов'язання за державним боргом своєчасно, в повному обсязі, без істотного накопичення додаткового боргу, здійснення реструктуризації чи списання боргу, за одночасного забезпечення прийняттого рівня економічного зростання, не вдаючись до суттєвого коригування балансу доходів і витрат». [1, с. 11-12; 2, с. 40]

В останні роки, після проведення реструктуризації державного боргу, боргова стійкість знаходилася на небезпечному рівні, а ключовими проблемними питаннями залишалися надмірний обсяг державного боргу, його висока вартість і дисбаланс в валютній структурі, висока частка видатків на обслуговування боргу у державному бюджеті, невизначеність щодо джерел і обсягів залучення додаткових коштів для подолання існуючих проблем в умовах обмеженого доступу до ринку капіталів, своєчасності майбутніх платежів за боргами, аномальна дохідність ОВДП в окремі періоди. В умовах шоків тривалої пандемії загострився вплив як існуючих проблем, так і пов'язаних безпосередньо з пандемією ризиків. Для ідентифікації і оцінки впливу ризиків побудовано матрицю оцінки ризиків, що зазначена у таблиці 1.

Відповідно до матриці, найбільш впливовими є ризики, що стосуються впливу COVID-19 і внутрішньої нестабільності на українську економіку, оскільки загострення ситуації охоплює усіх суб'єктів фінансових відносин. Пандемія COVID-19 вже призвела до зрушень у структурі бюджету для забезпечення функціонування сфери охорони здоров'я в умовах значного навантаження, а через нестачу надходжень відповідно до високого ступеню тінізації економіки – до утворення надмірного обсягу бюджетного дефіциту.